

На першому етапі планувалося створення законодавчої основи для реалізації права громади на добровільне об'єднання; впровадження законодавчих норм для регулювання адміністративно-територіального устрою країни; створення конституційної основи утворення виконавчих органів обласних і районних рад; розподіл і визначення повноважень між радами відповідно до вимог концепції.

На другому етапі планується уніфікація та стандартизація адміністративних та соціальних послуг, що надаються громадою населенню та впровадження умов відповідно для їх фінансування. За період з 2014 року і до сьогодні було внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України, що фактично означало про початок процесу бюджетної децентралізації [4].

Парламентом також ухвалено ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (№ 157-VIII від 05.02.2015), а Урядом для забезпечення його реалізації затверджено Методику формування спроможних територіальних громад (постанова КМУ № 214 від 08.04.2015).

У 2015 році було створено 159 ОТГ, на кінець 2016 року було створено вже 367 громад та станом на 15 лютого 2017 року таких громад 414.

Можливості, які отримують об'єднані громади:

- переходять на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом;
- отримують кошти з державного бюджету на розвиток інфраструктури громад.
- самостійно вирішують питання розвитку своєї території;
- мають право самостійно сформувати органи управління громади, їх структуру та видатки на їх утримання;

- виконують делеговані повноваження такі як: управління школами та дитсадками, організація первинної медичної допомоги, надання соціальної допомоги через територіальні центри, надавати адміністративні послуги та відповідно створювати адміністративні центри в громадах [1].

Держава збільшила підтримку місцевих бюджетів для реалізації інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку з 0,5 млрд. грн. у 2014 році до 9 млрд. грн. у 2016 році.

Отже, необхідність бюджетної децентралізації виражається в підвищенні ефективності функціонування бюджетної системи. Завдяки децентралізації громадські послуги можна організувати і надавати так, щоб вони найбільш відповідали перевагам місцевих жителів, тобто забезпечувати якість розподілу наявних ресурсів між напрямками їх використання. Разом з цим децентралізація супроводжується і підвищенням продуктивності функціонування бюджетної системи, забезпечуючи підзвітність місцевої влади своєму населенню і скорочуючи число інстанцій, в яких потрібно погоджувати рішення, оскільки більше повноважень надається місцевим органам влади, яка краще знає місцеву специфіку і місцеві потреби.

Перелік посилань:

1. Бюджетний Кодекс України, із змінами, прийнятими Верховною Радою № 2456-17 від 05.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : (<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>)

2. Податковий кодекс, із змінами, прийнятими Верховною Радою № 2755-17 від 01.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава : Програма економічних реформ* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

4. *Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 №333* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИТРАТ РОБОТОДАВЦІВ НА РОБОЧУ СИЛУ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Г.Т. Куліков, д.е.н., с.н.с.

Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, м. Київ

Основними індикаторами конкурентоспроможності економіки і рівня життя населення є показники витрат на утримання робочої сили. Важливе значення має співвідношення структурних елементів витрат українських підприємств на робочу силу. Динаміка цих елементів показана в табл. 1.

З табл. 1 помітна тенденція стрімкого зростання середньомісячних витрат на одного штатного працівника в номінальному вираженні. В цілому по економіці України це зростання за 14 років склало 8,6 раз. При цьому спостерігається тенденція незначного підвищення питомої ваги прямої оплати праці в середньомісячних витратах на одного штатного працівника – з 69,3 % у 2001 році до 70,5 % в 2014 році. У реальному вираженні наведені показники значно менше. Як показують проведені нами розрахунки, за 2001-2014 роки індекс номінальної заробітної плати становив 1534,8, а індекс реальної – 430,8. Тобто номінальна зарплата зросла в 15,3 рази, а реальна – лише в 4,3 рази.

Таблиця 1 – Структурні елементи витрат підприємств України на робочу силу в 2001, 2006, 2010 і 2014 роках

Рік	Середньо-місячні витрати на одного штатного працівника, всього, грн	у тому числі, %						
		заробітна плата	оплата житла працівників	соціальне забезпечення працівників	витрати на професійне навчання	витрати на культурно-побутове обслуговування	Інші витрати	податки, що відносяться до витрат на робочу силу
2001	553,7	69,3	0,8	25,5	0,3	1,9	2,2	–
2006	1692,0	68,7	0,2	27,4	0,2	1,0	2,6	–
2010	3754,0	68,6	0,1	27,1	0,2	1,3	2,2	0,5
2014	5297,0	70,5	0,1	26,6	0,1	0,7	1,9	0,1

Джерело: [1, с. 69, 70], [2, с. 28-30].

Слід звернути увагу на відмінності в показниках вартості робочої сили в Україні та ЄС. В Україні використовуються традиційні показники, перш за все, структура витрат на робочу силу і витрати підприємств на робочу силу в розрахунку на одного штатного працівника.

Євростат публікує щорічно наступні три основні показники: середньомісячна вартість робочої сили; середня погодинна вартість робочої сили; структура трудових витрат. Крім того, Євростат також публікує детальні результати щорічного обстеження витрат праці та кварталні індекси вартості праці та рівнів витрат праці.

Індекс вартості праці показує короткострокову динаміку загальної вартості на погодинній основі. Цей показник в Європейському Союзі (28 країн) підвищився з 1,9 в 2010 році до 2,1 у 2015 році. Однак зміни вартості праці в країнах ЄС носять нерівномірний характер. Як в Європейському Союзі і зоні євро в цілому, так і в деяких країнах (Бельгія, Ірландія, Іспанія) в окремі роки відбулося зниження вартості праці.

Найважливішим показником є погодинна вартість робочої сили. За цим показником Україна значно відстає не тільки від «старих» країн ЄС, але і від «нових». У 2015 році середня погодинна вартість робочої сили в ЄС-28 оцінювалася в 25,03 євро і 29,50 євро в зоні євро (ЕА-19). Проте, цей середній показник приховує істотні відмінності між державами-членами ЄС, з найнижчими погодинними витратами на робочу силу, зареєстрованих в Болгарії (4,1 євро), і самими високими в Данії (41,3 євро) [3]. У нашій країні цей показник склав усього лише 1,2 євро за годину.

Не менш важливим є і показник рівня витрат праці. Як показує аналіз, спостерігається тенденція підвищення рівня витрат праці в країнах Євросоюзу – з 23,9 у 2012 році до 25,0 в 2015-му. При цьому сам рівень витрат праці варіює між країнами в значному діапазоні – в 2015 році, наприклад, від 4,1 % у Болгарії до 39,1 % у Бельгії і Данії. Україна випереджає за цим показником лише Болгарію, зате багаторазово відстає від багатьох європейських країн, особливо «старих».

Порівняння даних вибіркового обстеження вартості робочої сили по Україні з інформацією аналогічного дослідження по країнах ЄС свідчить про подібність структури витрат і в той же час значно нижчу його вартість. Причинами такого відставання України є насамперед енергозатратна структура національної економіки, недостатня частка наукомістких виробництв, низька продуктивність праці.

На наш погляд, слід розвивати систему обліку вартості робочої сили в сторону її гнучкості, оперативності та достовірності. Зокрема, назріла проблема ведення оперативного (квартального) обліку ряду показників вартості робочої сили: індексів вартості праці, погодинної заробітної плати, рівнів витрат праці. Такий підхід дозволить наблизитися до європейських стандартів. Показники вартості робочої сили слід віднести до числа основних макроекономічних показників і використовувати їх при прогнозуванні, плануванні, обліку, контролі і регулюванні економіки на всіх її рівнях.

Перелік посилань:

1. Витрати на робочу силу за 2010 рік [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України ; [відп. за вип. Сенік І. В.]. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». – 2011. – 75 с. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Витрати на робочу силу за 2014 рік : стат. бюлетень [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України ; [відп. за вип. Сенік І. В.]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Зароботная плата и затраты на рабочую силу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Wages_and_labour_costs